

GRASPARKIETEN.

Deel 1, grasparkieten in Australië

Waar vandaan.

Grasparkieten komen uit Australië. Daar zijn twee ondersoorten bekend, één uit het noorden en één uit het zuiden. Beide ondersoorten hebben een blekere rug en koptekening. Onze vogels stammen waarschijnlijk allemaal af van de andere vorm die de Latijnse naam *Melopsittacus Undulatus* heeft gekregen.

De naam.

De eerste naamgeving in het Latijn was *Psittacus Undulatus*, (psittacus-papagaai; undulatus- met golftekening). John Gould, bij ons ook bekend als de man waar de Gouldamadine naar is genoemd, heeft er *Melopsittacus Undulatus* van gemaakt en dat is tot op heden de wetenschappelijke naam. De toevoeging melo staat voor zang, dus de zingende papagaai met golftekening. In het Engels heet de vogel budgerigar, meestal afgekort tot budgie. Die naam is met allerlei tussenfase tot stand gekomen en is een klanknabootsing van het woord dat de oorspronkelijke inlandse bevolking van Australië voor de vogel had en dat betekend zoiets als "goed voedsel". Wij noemen ze grasparkieten, niet naar hun oorspronkelijk grasgroene kleur maar naar het voorkeursvoedsel in Australië, graszaden, waar ze in grote groepen op neervallen om te foerageren. De naam Engelse grasparkiet die wel eens wordt gebruikt is als soortnaam niet juist. De naam is ontstaan uit het Engelse initiatief om op het postuur van de grasparkieten te gaan selecteren maar het gaat nog steeds om dezelfde soort. Wij gebruiken nu twee aanduidingen, kleurgrasparkieten en standaard grasparkieten. Ook hier gaat het om selectie uit één en dezelfde soort. In een volgend artikel meer over de ontwikkeling tot tentoonstellingsvogel.

Leven in de natuur.

Grasparkieten leven in groepen van soms wel duizenden in Australië in de buurt van waterplassen en in de buurt van bomen met holten om in te broeden. Hun broedgebied ligt ook altijd in de buurt van grasvlakten waar ze hun voedsel vandaan halen. Het klimaat in Australië is vrij droog en dat is de reden dat er in grote groepen heen en weer gezworven kan worden. Het zijn snelle vliegers, 100 kilometer kan binnen drie uur worden gevlogen. Dat nomadische bestaan gaat samen met regenval en de daaruit tot zaadvorming komende grassoorten. Ze kunnen door het uitblijven van regen lang overleven zonder water, wel halen ze vocht uit de zaden die ze eten en van boombladeren. Het zijn echte overlevingskunstenaars. Er zijn proeven gedaan om te zien hoelang ze zonder water konden en dat heeft eens een periode van 130 dagen opgeleverd!! Te lange droogte wordt toch ook de grasparkiet fataal, in 1932 zijn er bij een heel lange droge periode miljoenen omgekomen. Ook bosbranden kunnen hun tol eisen. Die afhankelijkheid van het weer kennen we in Nederland ook wel bij kerkuilen en ijsvogels. Die kunnen in een strenge winter heel hard achteruitgaan in aantallen. De kerkuil omdat hij heel weinig vetweefsel heeft en daarom geen energie kan opslaan en de ijsvogel omdat hij bij langdurig bevroren water niet meer bij zijn noodzakelijke vissen kan komen. Na een aantal gunstige jaren herstelt de populatie zich dan meestal weer. Omdat men wist dat de vogels heel lang zonder water konden werd bij verscheping van gevangen vogels naar Europa geen water gegeven. De grote verschillen in temperatuur, heet overdag en 's nachts soms ijskoud, deren hun in de natuur niet. Grasparkieten worden in het wild niet oud, drie jaar is wel het maximum. Om te vergelijken, er is van een in gevangenschap gekweekte vogel een leeftijd bekend van wel 19 jaar!

Broeden.

Het broedseizoen in het wild is afhankelijk van het voorradig zijn van graszaden, dus regenval. Het kan aan de hand daarvan wat verschuiven. Ik ben in het verleden wel eens een liefhebber tegengekomen die dacht dat ze alleen in eucalyptus bomen broeden en die meende dat het daarom goed was om wat eucalyptusolie in het broedblok te doen. Ze hebben echter geen voorkeur voor bepaalde bomen, holtes is waar het om te doen is. Zo nodig worden die door de pop verder uitgehold. Ze is om in dat knagen te voorzien uitgerust met sterke kaakspieren. Poppen kunnen daarom veel meer dan mannen goed bijten. In de natuur zijn nesten bekend van stammen die op de grond lagen. Ook zijn er nesten gevonden in wanden zoals bij ons de oeverzwaluwen en de ijsvogels broeden. Ze leggen normaal 4-6 eieren en broeden meestal twee nesten uit, maar in tijden van droogte en voedselschaarste beperkt het legsel zich soms tot 3 eieren en blijft een tweede broedsel uit. Net als bij de meeste holenbroeders zijn de eieren wit, ze behoeven in de holtes immers geen camouflage. Het broedseizoen kan zich over 5 maanden uitstrekken en onder gunstige omstandigheden kunnen er meer dan twee broedsels worden grootgebracht. Ook komt het bij die gunstige omstandigheden voor dat jongen van nog maar een paar maanden oud en nog niet eens helemaal door de jeugdruï al weer gaan broeden en ook met succes jongen grootbrengen. Wilde grasparkieten broeden altijd in kolonieverband. Naast de kleur van de wilde vogels die wij nu lichtgroen noemen zijn er incidenteel in het wild ook gelen(geen lutino's maar wat wij nu overgoten noemen), donkergroenen en opalines gezien. Grasparkietenliefhebbers kennen meestal(helaas) het verschijnsel kruipers, ook wel French moult genoemd. Staart-en slagpennen vallen dan bij jonge vogels uit en soms zelfs ook lichaamsveren. Ook in de natuur zijn kruipers waargenomen maar die zijn daar maar een kort leven beschoren.

Naar Europa.

Het verging de grasparkieten in het verleden net als andere vogels die voor de liefhebbers in het buitenland werden gevangen en naar Europa gebracht om daar te koop te worden aangeboden. De eersten kwamen in 1840 naar Engeland. Tussen 1850 en 1890 zijn er heel veel grasparkieten naar Europa verscheept. Ze werden in Australië met grote netten gevangen bij de waterplaatsen waar ze in grote groepen aanwezig konden zijn. Eén Engelse firma heeft in één jaar tijd eens bijna 100.000 paren ingevoerd. Al snel werd met succes in Europa met de grasparkieten gekweekt. Grote ondernemingen ontstonden op dit gebied in onder meer België, Nederland en Duitsland. De eerste fokresultaten in Duitsland waren in 1855. Rede voor de Duitse kwekers in 1955 om dat honderdjarig bestaan in een bijeenkomst in Mainz te vieren. In 1890 heeft de Australische regering de export verboden. Dat verbod heeft aanvankelijk geleid tot hoogtijdagen voor die kwekerijen maar aan de ander kant werd de prijs weer gedrukt omdat de grenzen niet echt dicht waren, er werd op flinke schaal nog illegaal uit Australië uitgevoerd.

Een volgend artikel zal gaan over de ontwikkeling van de grasparkiet tot tentoonstellingsvogel.

Gebruikte boeken voor naslag:

- John Scoble, The complete Book of Budgerigars
- Georg A. Radtke, Wellensittiche –mein Hobby
- W. Beckmann, Handleiding voor de grasparkietenkweker

Arie Versluis.